

До Комітету Верховної Ради України з
питань організації державної влади,
місцевого самоврядування,
регіонального розвитку та
містобудування

ЗВЕРНЕННЯ

Місцеві вибори 2020 року відбулися за умов асинхронної реформи: районний (субрегіональний) рівень адміністративно-територіального устрою України був змінений, а відповідний рівень публічного управління - ні.

Інституційний стан місцевого управління дотепер не зазнав очікуваних змін. Розроблений Міністерством розвитку громад та територій України проект закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в редакції від 26.04.2021 р. наразі перебуває на стадії публічного обговорення, а проект закону України № 4298 «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні» не був підтриманий Міністерством фінансів України 28.08.2021 р. і потребує доопрацювання.

Незрозуміло, як законопроектна робота може здійснюватися за відсутності конституційних змін або, щонайменше, відкритої публічної дискусії щодо їх бажаного змісту.

Після відкликання Президентом України проекту закону України № 2598 «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» минуло більше року, але перспективне бачення конституційного регулювання інституційно-територіальної організації влади досі чітко не артикульоване.

Загалом, складається враження, що зміни до Конституції України в цій частині відкладені на невизначений час, принаймні до завершення запізнилої реорганізації місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування згідно з новим районним рівнем адміністративно-територіального устрою в Україні.

За такої ситуації районні ради буквально опинилися на «роздоріжжі» правового регулювання. Згідно з Конституцією України вони є органами місцевого самоврядування, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст (ч. 4 ст. 140) і для цього наділені певними повноваженнями (ч. 2 ст.143). Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» (зі змінами) також покладає на районні ради повноваження щодо вирішення значної частини питань місцевого значення (ст. 43), за здійснення яких вони несуть відповідальність спільно з місцевими державними адміністраціями (ст.44).

Разом з тим, система адміністративно-територіального устрою згідно з Конституцією України не має такого складника, як територіальні громади (ч. 1 ст. 133), а, власне, добровільне об'єднання в одну громаду передбачене лише жителями сіл (ч. 1 ст. 140).

І, тим не менш, децентралізація влади відбувалася саме шляхом утворення та забезпечення функціонування територіальних громад, а також відповідного перерозподілу владних повноважень, матеріальних та фінансових ресурсів, що видається безсумнівним. Але модель місцевого управління, яка побудована за результатами добровільно-розпорядчого об'єднання територіальних громад, натепер належним чином не враховує районні ради.

Всі ми пам'ятаємо, що напередодні запровадження нового районного рівня адміністративно-територіального устрою і призначення місцевих виборів лунали застереження щодо проведення виборів депутатів до районних рад у новоутворених районах. Невизначеність компетенції, параметрів їхньої функціональної взаємодії з іншими органами місцевого управління в умовах чинного правового регулювання виправдано наводилися, як основні причини, зокрема, для відтермінування таких виборів.

Більше того, після призначення місцевих виборів, включно із виборами депутатів районних рад у новоутворених районах, були радикально змінені їхні бюджетні надходження. Тож не дивно, що серед проблем, з якими стикнулися новоутворені районні ради, передусім констатуються невідповідність фінансових ресурсів конституційно закріпленим повноваженням, невизначеність та колізійність правового регулювання.

Ситуація набула настільки проблемного характеру, що за вашої участі, як профільного комітету Верховної Ради України та Міністерства розвитку громад та територій України, має бути передбачено утворення робочої групи, для оперативного напрацювання пропозиції щодо забезпечення стабільного функціонування районних рад. Очевидно, що до законодавчого вирішення проблеми районні ради мають виконувати свої повноваження в межах надходжень до районних бюджетів.

Районні ради, опинилися в режимі очікування системних конституційних та законодавчих змін, без яких удосконалення правового регулювання щодо таких органів місцевого самоврядування об'єктивно не може бути ані ефективним, ані узгодженим. Вважаємо, що на рівні держави в першу чергу необхідно вжити невідкладних заходів із забезпечення фінансової спроможності районних рад.

Ми стурбовані критичною ситуацією, що склалася через брак коштів для фінансування діяльності районних рад за рахунок визначених Бюджетним кодексом джерел їх власних доходів. Це вже у наступному 2022 році унеможливить здійснення ними регламентованих чинним законодавством повноважень.

Тому просимо вас вжити заходів у межах компетенції профільного комітету Верховної Ради України щодо невідкладного врегулювання порушеного питання, зокрема:

- чітко визначити повноваження органів місцевого самоврядування субрегіонального рівня та внести відповідний законопроект на розгляд Верховної Ради;

- передбачити на 2022 рік зміни до Бюджетного кодексу щодо реальних дохідних джерел наповнення бюджетів районних рад та/або додаткової

дотації з державного бюджету для забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування субрегіонального рівня;

- з метою збалансування районних бюджетів включити їх в систему горизонтального вирівнювання;

- рекомендувати Верховній Раді внести до порядку денного чергового пленарного засідання запропоновані Кабінетом Міністрів законопроекти з порушених питань та ухвалити відповідні рішення.

Звернення прийнято
на 8 сесії Кременчуцької районної
ради восьмого скликання
_____ 2021 р.